

Rezultat al implicării autorilor în diferite proiecte de dezvoltare socială, volumul *O nouă provocare: dezvoltarea socială* are rolul de a stimula interesul pentru această tematică și poate constitui punctul de plecare în realizarea unui tratat al dezvoltării sociale.

Bibliografie

1. Bădescu, I., „Teorii ale dezvoltării”, în Cătălin Zamfir și Laura Stoica (coord.), *O nouă provocare: dezvoltarea socială*, Iași, Editura Polirom, 2006.
2. Bleahu, A., „Dezvoltarea rurală pe plan internațional. Actori și tendințe”, în Cătălin Zamfir și Laura Stoica (coord.), *O nouă provocare: dezvoltarea socială*, Iași, Editura Polirom, 2006.
3. Chelcea, L., „Cultură și dezvoltare: perspectiva antropologiei culturale”, în Cătălin Zamfir și Laura Stoica (coord.), *O nouă provocare: dezvoltarea socială*, Iași, Editura Polirom, 2006.
4. Dan, A., „Dezvoltarea socială prin proiecte comunitare. Rolul fondurilor sociale”, în Cătălin Zamfir și Laura Stoica (coord.), *O nouă provocare: dezvoltarea socială*, Iași, Editura Polirom, 2006.
5. Hatos, A., „Lideri, participanți și pasivi: resurse individuale pentru participare comunitară”, în Cătălin Zamfir și Laura Stoica (coord.), *O nouă provocare: dezvoltarea socială*, Iași, Editura Polirom, 2006.
6. Ilie, S., „Distribuția veniturilor în perspectiva dezvoltării sociale”, în Cătălin Zamfir și Laura Stoica (coord.), *O nouă provocare: dezvoltarea socială*, Iași, Editura Polirom, 2006.
7. Larionescu, M., „Controverse asupra dezvoltării sociale: puncte de vedere în sociologia românească”, în Cătălin Zamfir și Laura Stoica (coord.), *O nouă provocare: dezvoltarea socială*, Iași, Editura Polirom, 2006.
8. Malița, M., Gheorghiu, E., „O viziune globală a dezvoltării sociale”, în Cătălin Zamfir și Laura Stoica (coord.), *O nouă provocare: dezvoltarea socială*, Iași, Editura Polirom, 2006.
9. Popescu, R., Vârdol, A., Briciu, C., „Măsurarea dezvoltării sociale”, în Cătălin Zamfir și Laura Stoica (coord.), *O nouă provocare: dezvoltarea socială*, Iași, Editura Polirom, 2006.
10. Stănescu, S., „Modelul social european”, în Cătălin Zamfir și Laura Stoica (coord.), *O nouă provocare: dezvoltarea socială*, Iași, Editura Polirom, 2006.
11. Surdu, M., „Segregarea școlară și reproducerea socială a inegalităților”, în Cătălin Zamfir și Laura Stoica (coord.), *O nouă provocare: dezvoltarea socială*, Iași, Editura Polirom, 2006.
12. Zamfir, C., „Dezvoltarea socială: câteva elemente teoretice”, în Cătălin Zamfir și Laura Stoica (coord.), *O nouă provocare: dezvoltarea socială*, Iași, Editura Polirom, 2006.
13. Zamfir, E., „Dezvoltarea sistemului de asistență socială: un proces istoric dificil”, în Cătălin Zamfir și Laura Stoica (coord.), *O nouă provocare: dezvoltarea socială*, Iași, Editura Polirom, 2006.

Cosmina Pop

OCUPAREA ÎN EUROPA, 2006*

În luna noiembrie 2006, la Bruxelles, a avut loc un eveniment științific de referință, pe tema „Ocuparea în Europa”. Mai exact, Directorul general pentru Ocupare, Afaceri Sociale și Oportunități Egale al Comisiei Europene a organizat o Conferință prilejuită de publicarea Raportului oficial privind ocuparea în țările UE și țările candidate. Un astfel de raport se elaborează anual, începând cu 1989. La Conferință au participat, pe lângă oficiali UE, decidenți

* *Employment in Europe, 2006*, Luxembourg, European Commission.

din țările membre, din instituții internaționale de profil, cercetători din universități, reprezentanți ai partenerilor sociali¹. Așa cum se specifică în scrisoarea de invitație, semnată de către dl. Antonis Kastrissinokis, Director în Directoratul general menționat, Raportul *Ocuparea în Europa* este instrumentul principal al Directoratului general pentru analiza performanței în domeniul ocupării și dezvoltării pieței forței de muncă în UE și țările candidate, iar acesta, la rândul său, fundamentează Raportul Comisiei Europene *Joint Employment Report* și alte instrumente de bază ale Strategiei Europene de Ocupare.

Raportul pus la dispoziția participanților, care se întinde pe aproape 300 de pagini (format A4) este însoțit de un Cuvânt înainte al Comisarului Vladimir Spidla, în care, printre altele, se atrage atenția asupra a ceea ce trebuie întreprins pentru atingerea obiectivelor strategiei de ocupare (Lisabona, Stokholm) până în anul 2010, printr-o mai bună adaptare la schimbările din mediul economic, ca urmare a globalizării, îmbătrânirii populației în UE, segmentarea pieței forței de muncă etc.

Cât privește conținutul propriu-zis al raportului, acesta demarează cu analiza globală a piețelor forței de muncă din UE (*Panorama of the European Labour Markets*), pentru a continua cu politicile de ocupare și șomaj, cu aspecte legate de capital uman, tehnologie și creșterea economică, iar, în final, să se refere la mobilitatea geografică în interiorul UE.

Dintre rezultatele raportului semnalez, în continuare, câteva aspecte ale ocupării în anul 2005 în țările UE:

– Are loc o ușoară creștere a ratei de ocupare în condițiile unei încetiniri a creșterii economice: rata de ocupare a crescut în UE de la 63,3%, în 2004, la 63,8% în 2005 (obiectivul fiind de 70% în anul 2010); rata șomajului a scăzut de la 9,1% la 8,7%, în timp ce rata creșterii PIB în 2005 a fost de 1,6%, față de 2,4% în 2004.

În România, la nivelul anului 2005, rata de ocupare era de 57,6%, menținându-se practic la același nivel începând cu anul 2002, când s-a produs o nouă descreștere față de anii anteriori (65,4%, în anul 1997; 62,4%, în anul 2001). Și mai substanțial a scăzut în România proporția populației ocupate cu vârsta cuprinsă între 55 și 64 de ani (de la 52,1%, în anul 1997 la 39,4%, în anul 2005, față de media UE de 42,5%).

Rata de creștere a PIB a fost în România superioară celei din UE, dar evident trebuie avut în vedere atât valoarea generală scăzută a PIB cât și scăderile de-a dreptul catastrofale în primii 10 ani de tranziție. Astfel, în anul 2005, creșterea PIB a fost de 4%, față de 8%, în 2004. La rândul său, rata șomajului în România a fost de 7,7%, în anul 2005, la fel ca și în anul 2004, în condițiile în care un număr important de persoane lucrează în străinătate.

– Legislația strictă de protecție a ocupării tinde să reducă dinamica forței de muncă. Ea are efecte limitate sau ambigue asupra ocupării și șomajului, dar înrăutățește situația unor grupuri de populație, cum ar fi femeile, tinerii și persoanele în vârstă. Prin urmare, contrar unor idei mai vechi, studiul relevă faptul că alocațiile de șomaj adecvate protejează mai bine muncitorii decât politicile restrictive de ocupare.

În fapt s-a argumentat pentru necesitatea găsirii unui echilibru între flexibilitate și protecție. Așa-numita flexibilitate externă, prin care se facilitează angajarea și concedierea muncitorilor și utilizarea de forme multiple de contracte de muncă, se impune a fi combinată cu politici de protecție a ocupării. Dorința de a sublinia necesitatea realizării unui echilibru între măsurile respective a condus la utilizarea frecventă a unui cuvânt cum este cel de *flexicurity* (*flexprotecție*). Se recomandă un singur tip de contract de muncă și utilizarea unei game variate de politici active de ocupare precum și pentru motivarea ocupării.

– În legătură cu politicile de pregătire a șomerilor, se semnalează un paradox: dacă cheltuielile pentru politicile active de ocupare dețin încă 1/3 din cheltuielile pentru politicile de ocupare, se pare că la nivel micro, programele de pregătire a șomerilor au un impact scăzut asupra ratei de angajare a acestora, în primii doi ani. Pe de altă parte, însă, motivarea ocupării (asistența în căutarea de locuri de

¹ Subsemnatul am primit invitația de participare prin amabilitatea directorului Eugen Blaga, din MMSSF, împreună cu Marian Preda, Universitatea București și salariați din cadrul Ministerului respectiv.

muncă, politici de activare) are succes mai mare. În schimb, programul de pregătire a șomerilor are mai mare succes la nivelul macro.

– Deși capitalul uman se află la baza strategiei de ocupare (Lisabona), investiția în forța de muncă înalt calificată este nesatisfăcătoare, iar acest fapt explică slaba creștere economică din ultimii ani. Rezultă de aici necesitatea alocării de resurse suplimentare pregătirii de nivel universitar. În legătură cu acest aspect, nu este lipsit de importanță să semnalăm aici și nemulțumirile țărilor cu politici mai generoase de finanțare a învățământului superior (deci taxe mai mici pentru pregătirea studenților), cunoscut fiind faptul că o politică adoptată în acest domeniu, cum ar fi nivelul taxelor, se aplică în egală măsură propriilor cetățeni ca și celor din celelalte țări UE. Are loc, astfel, un transfer de resurse, mulți studenți din țările cu taxe mai mari pentru învățământul superior, venind să învețe acolo unde plătesc mai puțin.

– Procentul pe care îl dețin imigranții într-o țară sau alta este redus. Mobilitatea dinspre țările recent intrate (2004) spre cele vechi membre UE este limitată și este puțin probabil să creeze probleme.

În anul 2004, procentul non-naționalilor (imigranților) în vechile țări membre variază între 2%, în Finlanda și 9,4%, în Austria. Țările cu cel mai mare număr de imigranți sunt: Germania (7,3 milioane; 8,9% din totalul populației), Franța (3,2 milioane, respectiv 5,6%), Spania și Marea Britanie (câte 2,7 milioane; 6,6% și 4,7%), Italia (2 milioane; 3,4%). În Germania, cel mai numeros grup de non-naționali este alcătuit de turci (circa 2 milioane, 26% din totalul imigranților). Permisele de muncă acordate de țările membre reprezintă o extrem de mică parte din totalul populației în vârstă de muncă din țările respective (de la țări care nu au acordat astfel de permise în anii 2004–2005, cum ar fi Franța, la țări în care valoarea respectivă ajunge la cel mult 1,2%, cum este cazul Austriei).

În acest domeniu România se află într-o situație specială datorită faptului că un număr important de persoane se află ilegal și/sau muncesc ilegal pe teritoriul unor țări membre UE, unii dintre ei trăind în condiții cu totul inumane. Pe de altă parte, în România, pentru anumite sectoare economice, se face tot mai resimțită lipsa forței de muncă. Pe măsură ce se reduc decalajele de salarizare și de condiții de muncă din România și țările UE de destinație a migrației, ceea ce este de așteptat să se producă pe termen mediu, migrația externă se va diminua. Este de așteptat ca, pe viitor, situația actuală a migranților să se schimbe, atât prin intrarea în legalitate în țările de destinație, cât și prin întoarcerea acasă a unora dintre cei plecați. Pentru o judecată globală însă trebuie avute în vedere și avantajele economice pe care le aduce aderarea României la UE prin oportunitățile de investiții într-o economie emergentă, cu ritmuri înalte de creștere, o piață importantă de consum a celor 21 milioane locuitori, pentru a evidenția doar două elemente incontestabile.

Autorii raportului prezentat consideră că răspunsul la provocările mobilității geografice a forței de muncă este combinarea politicilor de educație cu cele de imigrare.

Încheiem prezentarea raportului privind ocuparea în țările UE cu menționarea insatisfacției autorilor acestuia și a oficialilor UE în legătură cu faptul că la nivelul țărilor UE nu s-a dezvoltat o cultură a evaluării politicilor active de ocupare, ea fiind în măsură să arate cum s-ar putea acționa pentru ca aceste politici să fie mai eficiente. Evaluarea efectelor și monitorizarea implementării politicilor active de ocupare devin pași importanți pentru îmbunătățirea proiectării politicilor, în vederea obținerii de rezultate mai bune în domeniu.

Dincolo de unele observații, raportul oficial asupra ocupării, elaborat în colaborare cu Eurostat, Oficiile Naționale de Statistică, institute de cercetare a pieței forței de muncă, organizații internaționale (OIM, OECD) și instituții de resort din SUA se constituie, într-adevăr, atât într-o bogată sursă de date privind ocuparea, cât și într-un demers științific de referință în analiza politicilor de ocupare în UE, cu sesizarea realizărilor, a discrepanțelor față de obiectivele propuse, și cu avansarea de soluții la problemele existente. Toate acestea fac din raportul respectiv o importantă sursă de documentare și inspirație pentru specialiști și politicieni deopotrivă.

Ioan Mărginean